

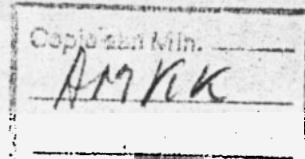
MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN
AFDELING VERBINDINGEN
KORTE VIJVERBERG 5 • 'S-GRAVENHAGE

'S-GRAVENHAGE, 18 Mei 1950

Ref. No. 5443

AAN: MIN VOOR UNIEZ EN OVERZ RIJESDELEN

Fotocopie nr: 24714

FO

CODETELEGRAM

Plaats van afzending: DJAKARTA

Datum van afzending: 18-5-1950

Inhoud (Paraphrase) —

Datum van ontvangst: 18-5-1950

GEHEIM.

Mede voor Drees en Stikker.

Op 18 dezer had ik des namiddags een lang gesprek met de Sultan. Het eerste punt dat ik ter sprake bracht betrof berichten van militaire aard uit de omgeving van Bandoeng. 17 Mei bezocht Majoor Rusli van ADRIS te Bandoeng te Ned. tr. cdt. aldaar, teneinde mededeling te doen inzake ongeregelheden en gevechten, welke binnenkort te Bandoeng en omgeving worden verwacht. Besproken werd welke maatregelen genomen zouden kunnen worden opdat troepen onder Ned. commando niet bij deze gevechten zouden worden betrokken. Volgens Rusli werden onlusten verwacht voornamelijk zijdens communistische strijdorganisaties, zoals van brigade Tjitarum, van restanten van APRA, van Bambu Runtjing benden en zijdens Tentara Rakjat Indonesia, ook een communistisch beïnvloede strijdorganisatie. Enige communistische infiltraties zouden reeds in Bandoeng zijn. Enige leiders der communisten, te weten Chaeroel Saleh en Wahidin bevinden zich reeds in arrest, andere communistische militairen nog onvindbaar. Rusli is voorts van mening, dat intensivering van communistische acties verwacht kon worden nadat de Indon. Missie in Moskou was geweest.

Naar aanleiding van deze mededelingen heeft Ned. tr. cdt. volgende maatregelen genomen:

1. Alle veldoefeningen van troepen onder Ned. commando in Bandoeng en omgeving zullen worden stopgezet.
2. Wanneer door ADRIS alarmsignaal zal worden gegeven bij het uitbreken van ongeregelheden zouden troepen onder Ned. commando naar kampementen terugkeren.
3. Met Rusli is besproken, dat deze kolonel Ohl zal inlichten, zodra aanvalsdatum bekend zou zijn.
4. Rusli zal als liaison officier op stafkwartier van Ned. tr. cdt. optreden voor geval onlusten zouden uitbreken.
5. Ambonense KNIL militairen, die door de Ambon affaire en vertraagde afvloeiing ontevreden zijn, zullen zoveel mogelijk worden verspreid, zodat een eventueel verenigd optreden van hen wordt bemoeilijkt.

Na overleg met Buurman achtte ik het gewenst de Sultan hierover persoonlijk aan te spreken. Deze bleek met bedoelde aangelegenheid bekend, doch verklaarde, dat zijns inziens Rusli de zaak wel enigszins alarme-rend had voorgesteld. In ieder geval achtte ik het goed de Sultan dit alles persoonlijk nog eens onder de ogen te brengen om te bewijzen, dat ook wij in deze zaken diligent zijn en hem laten voelen dat wij wel

- 2 -

Ter bevelijng van code-verbindingen zijn o.a. de volgende punten van belang:—

1. Op een codetelegram mag telegrafisch niet in open taal geantwoord worden.
2. Over de inhoud van een codetelegram mag niet met verwijzing naar dat telegram per telefoon gesproken worden.
3. Dossiers, welke codetelegrammen bevatten (ook in paraphrase), dienen veilig opgeborgen te worden.
4. Kladdpapier, carbonpapier en dergelijke verband houdende met codetelegrammen dienen verbrand te worden (versnipperen is niet voldoende).

Afschriften van paraphrasen van codetelegrammen mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen vervaardigd worden.

GEHEIM.

weten welke moeilijkheden hij heeft.

Naar aanleiding daarvan ontstond zich nog een gesprek over het communisme. De Sultan was daarover wel bezorgd, ook omdat de afweer organisatie voor hem zo moeilijk is. Zo achtte hij het ernstig, dat de Engelsen op Malakka weer met klopjachten tegen communisten bezig zijn, die, volgens de Sultan, dan naar Sumatra uitwijken. Ook was hij verontrust over het bericht, dat hem door tussenkomst van onze Marine had bereikt en dat luidde, dat een Garuda piloot een duikboot voor de kust van Java bij Tegal zou hebben waargenomen. Kist had mij gisterenavond dit bericht ook verteld.

Het volgende onderwerp dat ik aansneed betrof de ongeregelde zaken in Makassar. Ik heb de Sultan nog eens persoonlijk de laatste berichten voor gelezen, die U uit de staf berichten van heden bekend zijn. De Sultan was zichtbaar onder de indruk van deze berichten en hij deed voorkomen dat hij zelf verbaasd was dat de troep zo uit de hand was gelopen en dat guerilla's een zo grote omvang hadden aangenomen. Evenmin wist hij hoe deze guerilla's aan zoveel wapens zouden komen. Met grote nadruk heb ik verklaard, dat op korte termijn de orde hersteld zou moeten worden. Pereira en Nasution zijn nu onderweg naar Makassar, zodat ik heden verder niets kan ondernemen en zal moeten wachten tot mogen de eerste berichten van Pereira binnen zijn, die volkomen gemachtigd is.

In de derde plaats sprak ik met de Sultan over de Ambon affaire en ik heb bij hem nog eens een lans gebroken voor inschakeling van de UNCI, waarbij ik tevens zoveel mogelijk Uw wensen naar voren bracht. Waar militairen van Indonesische zijde het sterkst tegen inschakeling van UNCI gekant zijn heb ik gemeend de Sultan nog eens zijn verantwoordelijkheid onder de ogen te moeten brengen. Hij bleef afwijzend op dit gebied, omdat hij daarvan binnenlandse politieke reacties verwachtte. Hij voegde er aan toe, dat officieel optreden van UNCI op Ambon het verzet alleen maar zou stimuleren. Hij ging zover dat hij mededeelde, dat in de strijd die Djocja indertijd voerde ieder buitenlands bezoek aan Djocja alleen maar een aanmoediging voor Djocja was geweest om de strijd tegen Nederland voort te zetten. UNCI bezoeken aan Ambon waren hem om die reden alleen maar hoogst onwelkom. Het was mij niet mogelijk hem tot andere opvattingen te brengen. Wel verklaarde hij, dat hij alles wilde doen om strijd met de wapenen te voorkomen, omdat hij dan een bloedbad op Ambon verwachtte en bevreesd was, dat de Moslims op Ambon daar ook het slachtoffer van zouden kunnen worden. Om die reden vreesde hij ook reacties op godsdienstig gebied. Sprak daarna ook over blokkade en ik kreeg de indruk, dat hij er ook tegenop zag deze consequentie door te voeren, omdat daardoor zeer veel onschuldige slachtoffers zouden kunnen vallen.

Daarna spraken wij nog over de komende eenheidsstaat. Hij bevestigde mij hetgeen Hatta mij reeds vertelde en waarover ik U met mijn 66 seinde. Ik bracht toen ook het gesprek op de samenstelling van eventueel toekomstig kabinet. De Sultan deelde mij mede, dat hij verwachtte, dat dit niet

18 Mei 1950

GEHEIM.

veel meer dan een reshuffle zou betekenen. Ik vroeg hem wie naar zijn mening eventueel zouden vallen. Hij noemde mij toen de portefeuilles van Onderwijs en Voorlichting, terwijl hij eveneens van mening was, dat Anak Agung niet meer zou optreden. Toen ik hem vroeg of Anak Agung ontslag aangevraagd had, verklaarde hij, dat hem dit nog niet bekend was.

Tenslotte kwam nog even de afwezigheid van Hatta ter sprake. Hatta vertrekt 20 dezer naar Borneo en zal 31 Mei terugkeren. Volgens de Sultan was het de bedoeling van Hatta om enige rust te nemen; hij zou met de boot naar Borneo gaan en van daar via Bali terugkeren. Vanaf 20 dezer zal ik dus regelmatig contact met de Sultan als waarnemend premier moeten hebben.

HIRSCHFELD 74. *NG*

JC/CMN.